



MAGYAR NEMZETI BANK

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2006. április 14.

Tartalomjegyzék

I.	Monetáris politika	3
	Az állami devizaforrás-bevonás piacra vezetése	3
	A jegybanki egynapos betét ügyletkötési idejének meghosszabbítása	4
II.	A pénzügyi közvetítő rendszer	5
	A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása, szabályozáspolitikai	5
III.	Devizatartalékok	7
IV.	Emissziós tevékenység	8
	Forgalomban lévő készpénz	8
	Forgalomban lévő bankjegyek	9
	Forgalomban lévő érmék	10
	Készpénzforgalom	10
	A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység	10
	Emlékérme-kibocsátás	12
V.	Fizetési rendszerek	13
	Jogalkotás, MNB-rendelet	13
	A VIBER-forgalom alakulása	13
	Bankközi együttműködés	15
VI.	Az MNB statisztikai tevékenysége	17

Beszámoló az MNB 2006 első negyedévi tevékenységéről

I. Monetáris politika

A Monetáris Tanács 2006 első negyedévében mindhárom – a január 23-i, február 27-i és március 20-i – kamatmeghatározó ülésén a jegybanki alapkamat változatlan, 6%-os szinten tartása mellett döntött. Bár ez a kamatszint volt érvényben már 2005. szeptember 20. óta, a gazdasági környezet a negyedév végére jelentősen megváltozott. A Monetáris Tanács közleményei szerint miközben az inflációs kilátások kedvezőek maradtak, a világgazdasági folyamatok a növekvő bizonytalanság irányába mutatnak.

Az MNB február 27-én tette közzé a „Jelentés az infláció alakulásáról – időközi felülvizsgálat” című kiadványának első, aktuális számát. Mint ahogy korábban bejelentette, az MNB a rendszeres februári és augusztusi *Jelentés az infláció alakulásáról* című kiadvány helyett rövidebb jelentést készít, amelyben az előző inflációs jelentésben közölt inflációs kilátásokhoz képest bekövetkezett főbb változásokat mutatja be. Az eddigi gyakorlattal megegyezően az időközi felülvizsgálat is tartalmazza a fogyasztóiár-index, a maginfláció és a GDP-komponensek előrejelzéseit; ugyanakkor a pénzügyi piaci, makrogazdasági és egyensúlyi folyamatok teljes körű elemzése és előrejelzése csak félévente fog megjelenni.

A jelentés szerint az elmúlt időszakban az inflációs folyamat kedvezően alakult, és bár nőtt az inflációs előrejelzés hosszabb távú kockázata, az inflációs cél így is tartható lesz. Az év eleji áfacsökkentés inflációt csökkentő hatása kisebbnek bizonyult a vártnál, ezt azonban kompenzálta a piaci szolgáltatások árnövekedésének jelentős lassulása, a mérsékelt bérnövekedés, valamint a lakossági inflációs várakozások mérséklődése. A januári fogyasztói árnövekedés 2,7 százalékos szintje több évtizedes mélypont.

A negyedévet kedvező belföldi és külföldi konjunkturális kilátások jellemezték, ami rövid távon, az olajárak esetleges emel-

kedésével együtt, felfelé mutató inflációs kockázatot jelentenek. Hosszabb távon az inflációs előrejelzés bizonytalansági eloszlása az inflációs cél körül szimmetrikusnak tekinthető. Megítélésünk szerint a felfelé irányuló kockázatok közül legfontosabb tényezőnek számít a szabályozott árak prognosztizálnál esetlegesen erőteljesebb emelése. Az alacsony infláció irányába mutató kockázat legfőbb forrása pedig a globális dezinflációs folyamat és az importverseny vártnál erősebb árszorító hatása lehet. 2007 végére továbbra is az árstabilitáshoz közeli inflációt prognosztizálunk: a maginflációra adott előrejelzésünk 2007 végén 3 százalék közeli.

Az elmúlt időszakban a magyar gazdaság kedvezőtlen államháztartási és külső egyensúlyi helyzete következtében a forint árfolyama érzékenyebben reagált a külső változásokra, mint a régió többi valutája. Miközben az eurozónához való konvergenciafolyamatot, valamint a közeljövőbeli fiskális kiigazítást illető bizonytalanság nem csökkent, a korábbi hónapokhoz képest határozott változás történt márciusban a nemzetközi tőkepiacokon. A szigorúbb monetáris kondíciók irányába mutató jelek váltak meghatározóvá a fejlett országokban, ami – a globális kockázatvállalási hajlandóság romlásán keresztül – a feltörekvő piacokra is nyomást gyakorolt. Mindezt jól tükrözi a forint-euro árfolyam elmúlt negyedévi megnövekedett volatilitása, valamint a rövid lejáratú (éven belüli) és 3-5 éves hozamok növekedése is.

Az állami devizaforrás-bevonás piaca vezérelése

A múltban kialakult gyakorlat szerint a költségvetés devizaeszközeit nem a piacon, hanem az MNB-nél váltja át forintra. Az MNB az elmúlt években a kormányzati devizakonverzió likviditási hatásainak semlegesítése érdekében az állami devizaforrás-bevonás egy részét értékesítette a devizapiacra. Az MNB az európai

uniós transzferekből és a külföldi kötvénykibocsátásokból származó állami nettó devizaforrás-bevonás egy részét 2006-ban is a devizapiacra értékesíti, míg a konverzió másik részét az MNB a devizatartalékok indokolt növelésére fogja fordítani.

Az MNB a piacra vezetéssel továbbra sem kívánja befolyásolni a forint árfolyamának alakulását, ezért az eladásokra – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – az év során, a bankközi devizapiacra, a piaci helyzet és az OTC piaci szokványok figyelembevételével, sok részletben, kis tételekben és árelfogadó módon kerül majd sor. Az ügyletek lehetséges partnerei az MNB-nél devizapiaci limittal rendelkező hazai és külföldi hitelintézetek lesznek.

A jegybanki egynapos betét ügyletkötési idejének meghosszabbítása

A Magyar Nemzeti Bank 2006. február 28-i hatállyal módosította az egynapos betét

ügyletkötési idejét, aminek következtében jelenleg az egynapos betétre vonatkozó ügyletkötésre az addigi 16:30 helyett 17:00 óráig van lehetőség. Így az MNB partnereinek a VIBER zárását követően még 30 perc áll rendelkezésre az egynapos betét- és hitelügyletek megkötésére.

A jegybanki folyamatos rendelkezésre állás ügyletkötési idejének meghosszabbítása az EKB eszköztárához való alkalmazkodás, valamint annak érdekében történt, hogy a hitelintézetek az elszámolási nap végén, a bankközi tranzakciók teljesítése után adódó likviditásfeleslegüket – amennyiben szükségesnek tartják – a jegybanknál elhelyezhessék.

Az ügyletkötési idő meghosszabbításának megfelelően a Magyar Nemzeti Bank 2006. február 28-i hatállyal módosította „Az MNB forint- és devizapiaci műveleteinek üzleti feltételeit”.

II. A pénzügyi közvetítő rendszer

A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása, szabályozáspolitikája

A Magyar Nemzeti Bank pénzügyi stabilitás szempontjából legnagyobb kockázatnak az államháztartás GDP-arányos adósságának gyors növekedését, valamint az ország ezzel összefüggésben dinamikusan növekvő külső tartozását tartja. Ezen folyamatok azt jelzik, hogy a magyar gazdaság hosszú távon nem fenntartható pályán halad. A globális pénzügyi környezet, a nemzetközi szinten tapasztalható erős kockázatvállalási hajlandóság és az ebből következő alacsony kockázati felárak mindezekig hozzájárultak ahhoz, hogy a jelentős külső és belső egyensúlytalanság ellenére a piac által a magyarországi befektetésektől elvárt kockázati prémium ne növekedjen számottevően.

A kedvező külső adottságok ellenére 2006 I. negyedévében a piaci folyamatok számos intő jellel szolgálnak. A forinthozamoknak és az árfolyamnak a régió többi országához képest eltérő viselkedése, a magyar adósság leminősítése, illetve leminősítésének kilátásba helyezése, valamint a külföldi szereplők alacsony forintkockázat-vállalása egyértelműen jelzik, hogy a piac által a magyar gazdasággal kapcsolatban érzékelt kockázatok növekedtek.

Mindebből következik, hogy növekszik a szükségszerűsége egy hiteles költségvetési kiigazításnak. Hiteles költségvetési hiánycsökkentés nélkül azonban egyre valószínűbb, hogy a számottevő egyensúlytalanság korrekcióját a piac fogja kikényszeríteni, a forintbefektetésektől elvárt többlethozam növekedésén, azaz az árfolyam gyengülésén és a kamatok emelkedésén keresztül.

A pénzügyi közvetítőrendszer szempontjából a kockázatok elsődleges forrását a gazdasági szereplők devizában történő gyors ütemű eladósodásában látjuk. A devizahitelezés mind a lakossági, mind a vállalati finanszírozáson belül egyre meghatározóbb részarányt képvisel. Hiteles költségvetési kiigazítás elmaradása ese-

tén a devizahitelezés a piac által kiváltott árfolyam- és hozamkorrekción keresztül számottevő veszteséget okozhat az ügyfeleknek, és ezen keresztül a bankoknak.

Mivel a bankok az ügyfelekre hárítják az árfolyamkockázatot, ezért egy jelentősebb árfolyammozgás a fedezetlen devizaadóssággal rendelkezők törlesztési terhének számottevő emelkedéséhez vezethet. Ez egyrészt az ügyfelek hitelképességének romlásán keresztül a banki hitelvesztések növekedésében csapódhat le, másrészt a hitelkereslet visszaesésén és a bankokba vetett bizalom esetleges csökkenésén keresztül a pénzügyi közvetítés hatékonyságát és jövőbeli fejlődési lehetőségeit korlátozza. Amennyiben azonban a makrogazdasági egyensúlytalanságok egy önként vállalt költségvetési kiigazítás eredményeként mérséklődnek, akkor hosszabb távon folytatódhat a pénzügyi intézményrendszer elmúlt években megfigyelt gyors ütemű fejlődése.

Az MNB 2006 első negyedévében is aktív részese volt az új bázeli tőkeszabályozást adaptáló európai direktívához (Capital Requirements Directive, CRD) kapcsolódó munkának mind uniós, mind hazai szinten. Ennek keretében az MNB több európai munkacsoport munkájában vesz részt. Az itt végzett feladatok közé tartozik a CRD-vel kapcsolatos értelmezési kérdések, problémák megválaszolása, amelyek a hazai átvételt segítik elő, valamint a nagy-kockázatok szabályozásának teljes áttekintése. Az Európai Bankfelügyelők Bizottságának tagjaként (CEBS) az MNB elősegíti, hogy az uniós szabályozás egyetemesen kerüljön átültetésre a nemzeti jogrendszerekbe és az egyes felügyeleti hatóságok gyakorlatába. Ennek legfőbb eszköze a gyakorlati értelmezést segítő ajánlások, útmutatások megfogalmazásában, véleményezésében való részvétel.

Az első negyedévben – a pénzügyi stabilitással kapcsolatban – az MNB együttműködése a Pénzügyminisztériummal (PM) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF) is szorosabbá vált. A hazai implementációt célzó együttműködés keretében jelentős szere-

pet kapott a nemzeti diszkrécióról szóló lista összeállítására, a PSZÁF által készített Validációs Kézikönyv első részének véglegesítése, mely a fejlett módszerekhez tartozó követelményeket részletezi, valamint a CRD magyar változatának lektorálása.

A PSZÁF, a PM és az MNB által létrehozott Pénzügyi Stabilitási Bizottság 2006 márciusában megtartotta szokásos negyedéves ülését. A megbeszélésen a pénzügyi stabilitással kapcsolatos legfőbb eseményekről számoltak be az intézmények képviselői, majd a CRD bevezetésével kapcsolatos hazai jogalkotási menetrendet és a kapcsolódó feladatokat egyeztetette a három intézmény, továbbá munkacsoportot hoztak létre az adatszolgáltatás stratégiai kérdéseinek áttekintésére.

2005. április 5-7-én az EU jegybankjainak, felügyeleteinek és pénzügyminisztériumaik képviselői - így a magyar hatóságok is - egy olyan közös gyakorlatot tartottak Frankfurtban, melynek során több tagországban is tevékenységet kifejtő bankcso-

portokat érintő válságot szimuláltak. A gyakorlat célja annak tesztelése volt, hogy határon átnyúló pénzügyi válság esetén a hatóságok a releváns információkat milyen módon osztják meg egymással, hogyan működnek együtt azok értékelése során, és mely módon veszik figyelembe saját hatáskörükbe tartozó döntéseik meghozatalánál azok más országra gyakorolt potenciális hatását. A tapasztalatok alapján mód nyílik az EU-szintű, válsághelyzetben történő együttműködés hatékonyságának további javítására, hozzájárulva az egyedi tagországok, illetve az EU egésze pénzügyi stabilitásának megőrzéséhez.

Az MNB pénzügyi stabilitási felelősségéből adódóan proaktív szerepet vállalt a hazai csődszabályozás átgondolásában. Az MNB a bankokra irányadó felszámolási szabályok felülvizsgálata során a pénzügyi stabilitás erősítése érdekében arra törekedett, hogy a szabályozás módosítása a megalapozatlanul indított banki felszámolási eljárásokat korlátozza, de egyúttal teret engedjen a piaci fegyelmező erőnek is.

III. Devizatartalékok

2006 első negyedében a hivatalos devizatartalékok nagysága a december végi 15 702 millió euróról 2126 millió euróval növekedett, így március végén a tartalékállomány elérte a 17 828 millió eurót.

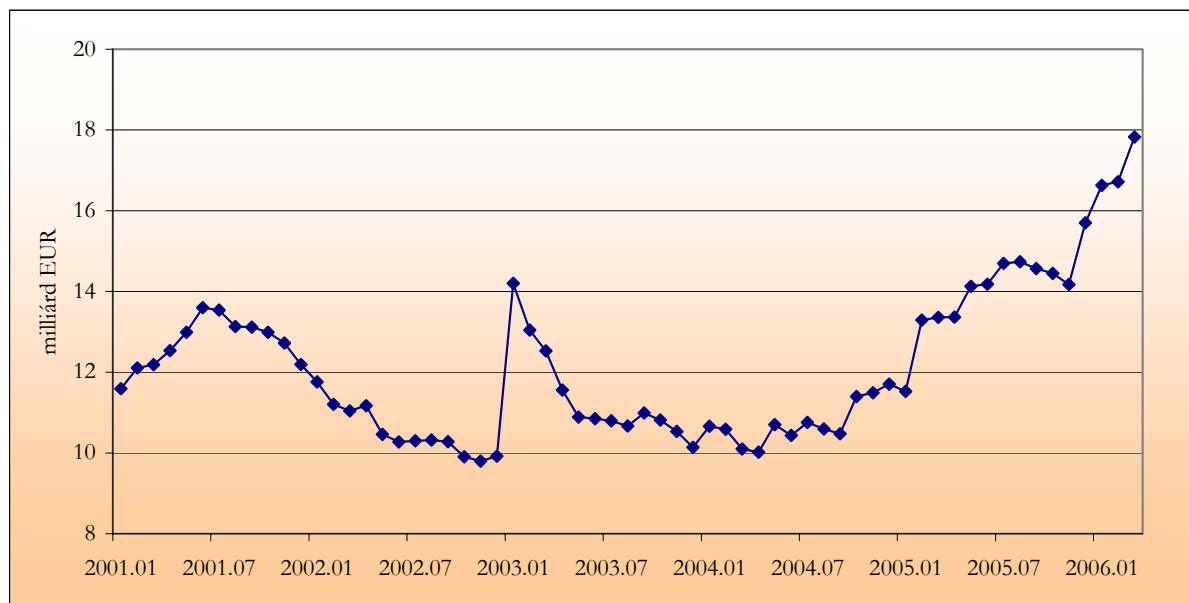
A változás háttérében álló tényezők közül a jelentősebbek az alábbiak:

Az év első negyedében az Államadósság Kezelő Központ Rt. három különböző devizában denominált kibocsátására került sor (januárban euróban, márciusban japán jenben és angol fontban), melyek együttesen 2067 millió

euróval növelték az MNB devizatartalékainak állományát. Az ÁKK Európai Fejlesztési Banktól (EIB) márciusban – a 4-es metró építésére – felvett hitele 172 millió euróval gyarapította a tartalékokat. Az ÁKK kamatfizetései az év első három hónapjában 233 millió euro összegű csökkenést eredményeztek.

Az Európai Bizottságtól kapott transzferek 258 millió euro nagyságú növekedést okoztak, míg az MNB előre bejelentett euroeladásai 156 millió euróval csökkentették a devizatartalékok állományát.

1. ábra: A hivatalos devizatartalékok alakulása 2001 elejétől



IV. Emissziós tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a hamisítás ellen korszerűen védett, a hétköznapi fizetési helyzetekben egyszerűen azonosítható bankjegyekkel biztosítsa a készpénzforgalom igényeit. A jegybank e törekvése keretében 2006. április 10-étől új biztonsági elemekkel ellátott 1000 forintos bankjegyeket hozott forgalomba. Az új 1000 forintos bankjegyen két új biztonsági elem szerepel: a bankjegy előoldalán vörösréz színű, hologram hatású fémcsíks és gyöngyház színű irizáló nyomat jelenik meg. Az új biztonsági elemek a lakosság számára könnyen felismerhetők, ellenőrizhetők, ugyanakkor számítástechnikai eszközökkel nem reprodukálhatók. A 2000 forintoson és a nagyobb bankjegycímleteken szerepel hologram hatású fóliacsík, ezért az új biztonsági elemmel az 1000 forintos jól illeszkedik a bankjegysorozat többi címletének sorába.

Az 1000 forintos 1998-ban és 2000-ben kibocsátott típusai továbbra is forgalom-

ban maradnak. A jegybank a bankjegykibocsátási költségek csökkentése érdekében e régi típusú bankjegyeket mindaddig forgalmazza, amíg azok a jegybanki készletekben rendelkezésre állnak.

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értékének gyorsuló ütemű növekedése, amely 2005-ben kezdődött, 2006 I. negyedévében is folytatódott. 2006 március végén a forgalomban lévő készpénz értéke 1748 milliárd forint volt, 19%-kal több, mint egy évvel korábban. A növekedési ütem emelkedését részben a lakossági jövedelmek növekedése (többek között a minimálbér 9%-os növelése, 13. havi nyugdíj első felének kifizetése) magyarázza. Másrészt a kamatok folyamatos csökkenése miatt a készpénztartás költsége csökken, ami növelőleg hat a forgalomban lévő készpénzmenyiségre.

2. ábra: A forgalomban lévő készpénzállomány értékének növekedési üteme* az előző év azonos időszakához képest



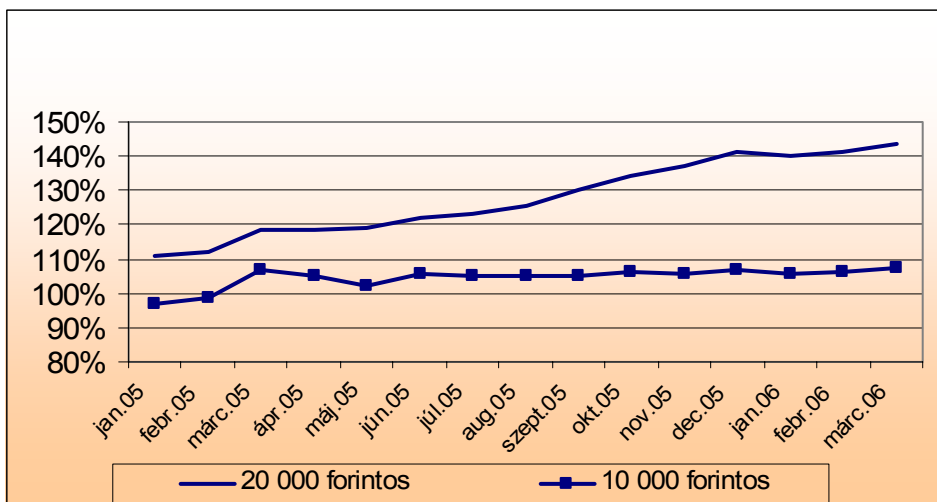
*Évezredváltás hatásával korrigálva.

Forgalomban lévő bankjegyek

2006 I. negyedévének végén a forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 1717 milliárd forint volt, 19%-kal több, mint egy évvel ezelőtt. Az I. negyedév végére a forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ennél jóval kisebb mértékben nőtt, 8%-kal, abból következően, hogy a bankjegyek értékének növekedése elsősorban a nagy bankjegycímletek növekedésében jelenik meg. A 20 000 forintos címlet darabszáma gyorsuló ütemben nő, 2006 március végén

44%-kal több volt belőle a forgalomban, mint egy évvel korábban. A 10 000 forintos címlet darabszámának 7%-os növekedési üteme is meghaladja a többi bankjegycímletét. A nagy címletek, különösen a 20 000 forintos kevésbé vesznek részt a mindennapi tranzakciókban, nagyobb a szerepük a készpénz-megtakarításokban. A vállalozói szférában a körbetartozások értékének emelkedése is hozzájárult a forgalomban lévő készpénzállomány, ezen belül a nagy címletek mennyiségének növekedéséhez.

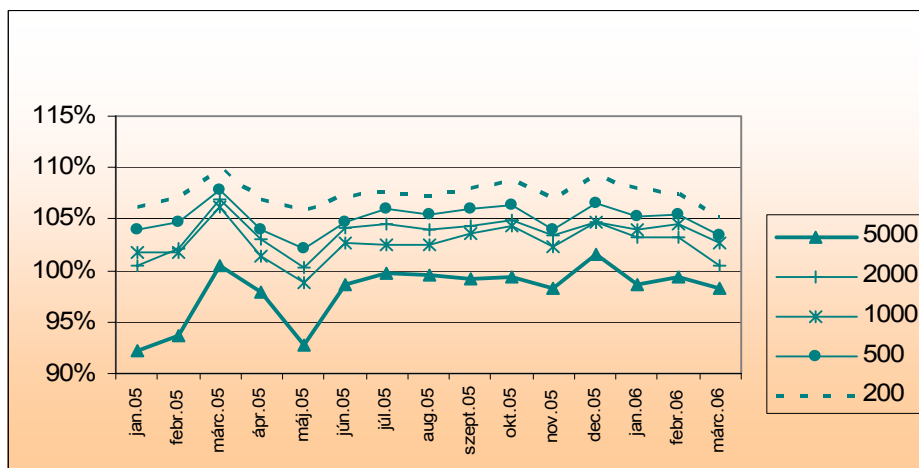
3. ábra: Nagy címletű bankjegyek mennyiségének növekedési üteme



A közepes és kis címletek növekedési üteme 2006 I. negyedévében csökkent 2005 I. negyedévével szemben, amikor növekedés volt tapasztalható. E címleteknek elsősorban tranzakciós szerepük

van, ezért a számuk erőteljesebben nőtt egy évvel ezelőtt, amikor a húsvéti ünnepekkel kapcsolatos kereskedelmiforgalom-emelkedés márciusra esett.

4. ábra: Közepes és kis címletű bankjegyek mennyiségének növekedési üteme



Forgalomban lévő érmék

2006 I. negyedévének végén 2577 millió darab érme volt forgalomban, 10%-kal, 224 millió darabbal több, mint az előző év hasonló időszakában. 2006 első három hónapjában a kis érmecímletek mennyisége jelentősen nőtt, és növekedésük

összegében 26%-kal meghaladta az egy évvel korábbi időszakban mért növekedést. A nagyobb érmecímletek esetében azonban 2006 I. negyedévében csökkent a forgalomban lévő állomány, míg a múlt év hasonló időszakában a húsvéti ünnepeknek köszönhetően e címletek állománya is növekedett.

1. táblázat: Forgalomban lévő bankjegy- és érmeállomány 2006. március 31-én

								Ezer darab
Bankjegyek	20000	10000	5000	2000	1000	500	200	Összesen
	36 037	78 419	22 485	17 112	45 399	23 731	41 902	265 085
Érmék	100	50	20	10	5	2	1	Összesen
	135 624	87 329	171 244	205 011	280 173	779 118	918 981	2 577 480

Készpénzforgalom

2006 I. negyedévében a Magyar Nemzeti Bank pénztárai 882 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolítottak le, amely 4%-kal kevesebb az előző év hasonló időszakában bonyolított pénztári forgalom értékénél. A készpénzforgalom növekedését a jegybankba befizetett készpénz értékének 6%-os, valamint a kifizetett készpénz értékének 3%-os csökkenése eredményezte.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

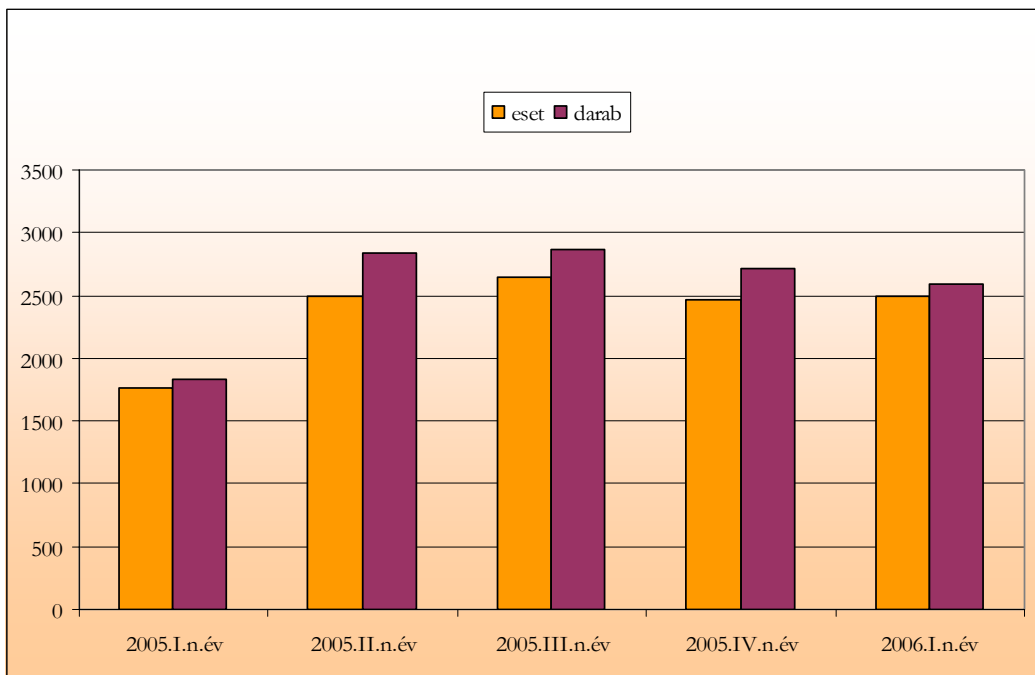
Az országban előforduló hamisgyanús forint-, illetve külföldi bankjegyek és érmék szakértői vizsgálatát az MNB Nemzeti Készpénzszakértői Központja végzi.

Uniós kötelezettségeinknek eleget téve az év első három hónapjában is aktív részt-

vevői voltunk az eurokészpénz hamisításának megelőzését, felderítését, visszaszorítását célzó európai intézményrendszernek. A hatékony, koordinált nemzeti szintű fellépés érdekében a megfelelő kommunikációs csatornák előkészítésével biztosítottuk együttműködésünk folyamatoságát az ORFK Nemzeti Adatgyűjtő Központjával. A kibocsátó felelőssége okán folyamatosan monitorozzuk a hamisítás mennyiségi és minőségi jellemzőit annak érdekében, hogy a készpénzforgalom minden időben korszerű, megfelelően védett bankjegyekkel legyen biztosított.

Az MNB szakértői 2006 első negyedévében 2489 esetből származó 2590 darab, a forgalomból lefoglalt forintbankjegyhamisítványt vizsgáltak, ami az előfordulások tekintetében változatlanságot, a mennyiséget figyelembe véve enyhe (4%-os) csökkenést tükröz.

5. ábra: A forinthamisítások eset- és darabszáma



A leggyakrabban hamisított címlet továbbra is az 1000 forintos, amely az összes hamisítvány 64%-a.

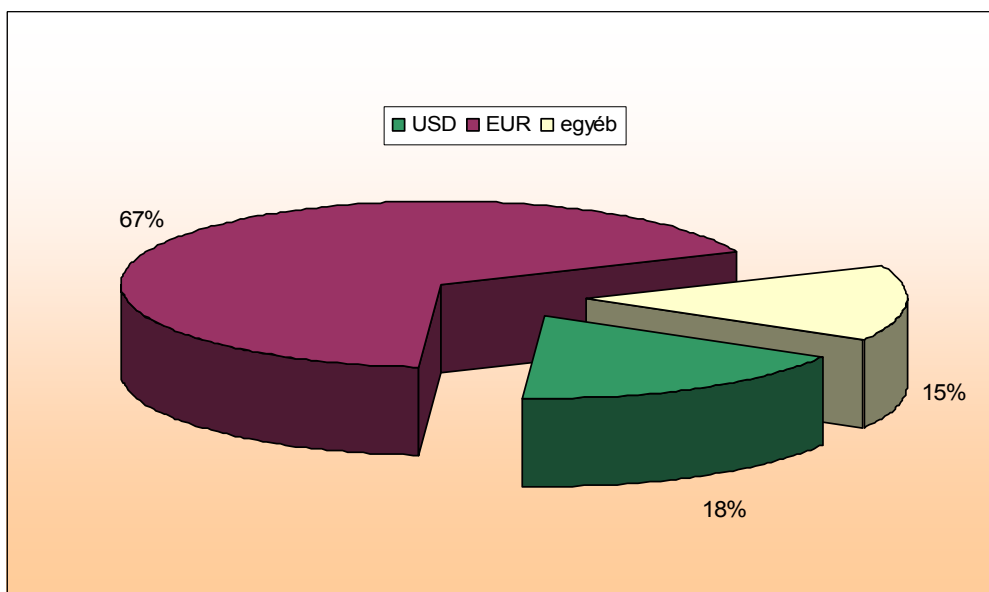
Nyomdai úton a forintbankjegyeket továbbra sem hamisítják, az összes vizsgált hamisítványt valamely irodai sokszorosító eszközzel (színes fénymásolóval, nyomtatóval) állították elő.

A hatóságok eredményes felderítő tevékenységének köszönhetően 34 esetben

már a forgalomba hozatalt megelőzően sikerült a hamisítványokat lefoglalni.

A valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt hamisítványok darabszáma nem változott jelentősen, továbbra is kedvező. Az euro hamisítása nem jelentős, 2006 első negyedévében mindössze 246 darab forgalomból kiszűrt eurohamisítványt vizsgáltak szakértőink.

6. ábra: A hamis valuták előfordulásának megoszlása (2006. I. negyedév)



Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2006. február 23-án „**Ford T-modell**” elnevezéssel 1000 forint névértékű kupronikkal emlékérmét bocsátott ki. A csúcsára állított négyzet formájú emlékérme hátlapján a Ford T-modell ábrázolása látható. Az érmét Holló István tervezte. Az emlékérméből 20 000 darab verhető, ebből 10 000 darab különleges – ún. proof – technológiával.

A Magyar Nemzeti Bank 2006. március 24-én „**Bartók Béla születésének 125. évfordulója**” elnevezéssel 5000 forint névértékű ezüst emlékérmét bocsátott ki. Az érme az „EUROPA” elnevezésű nem-

zetközi emlékérme-program részeként jelent meg. Az emlékérme-program 2004-ben indult, az eurozóna tagországainak részvételével. Jellegzetessége, hogy a programban részt vevő emlékérmék azonos logóval, ún. Euro-Star (euro jel és az uniós zászló csillaga) emblémával jelennek meg, évente meghatározott, közös témával. Az emlékérme kollekció témája 2006-ban az „Európai személyiségek”.

Az emlékérme előlapján erdélyi fafaragvány motívum látható, a hátlapon pedig Bartók Béla mellképe. Az érmét Kiss György tervezte. Az emlékérméből 25 000 darab készíthető különleges – ún. proof – technológiával.

V. Fizetési rendszerek

Jogalkotás, MNB-rendelet

2006 februárjában megjelent a tőkepiacról szóló törvény szerinti elszámolóházi tevékenységet végző szervezet üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről szóló, a kihirdetésétől számított 30. napon, azaz 2006. március 17-én hatályba lépett 2/2006. (II.15.) MNB elnöki rendelet.

A rendelet megalkotása két okból vált szükségessé:

- az elszámolóházi tevékenységet végző szervezet üzletszabályzatának és szabályzatainak alkalmazhatóságához szükséges jóváhagyást a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete az MNB elnökének egyetértésével adja meg, ezért az átláthatóság elve megköveteli, hogy az MNB elnöke jogszabályban határozza meg azokat a követelményeket, amelyek teljesítése szükséges egyetértése megadásához;
- a jelenleg központi értéktárként is működő elszámolóház biztonságos és zavartalan működése kiemelt jelentőségű a jegybanki monetáris politikai eszközök hatékony alkalmazása, a fizetési rendszerek zökkenőmentes működése, s ezáltal a pénzügyi stabilitás biztosítása szempontjából, tekintettel arra, hogy nála kerülnek zárolásra az MNB javára a monetáris politikai műveletekhez és a fizetési rendszerekhez kapcsolódóan nyújtott jegybanki hitelek értékpapírban megképzett biztosítékai.

A rendelet kiegészíti a tőkepiaci törvénynek az elszámolóházi tevékenység végzésére jogosultak üzletszabályzatával és szabályzataival, valamint az általuk működtetett garancia- és biztosítékrendszerrel kapcsolatos rendelkezéseit. Biztosítja, hogy az üzletszabályzatban és

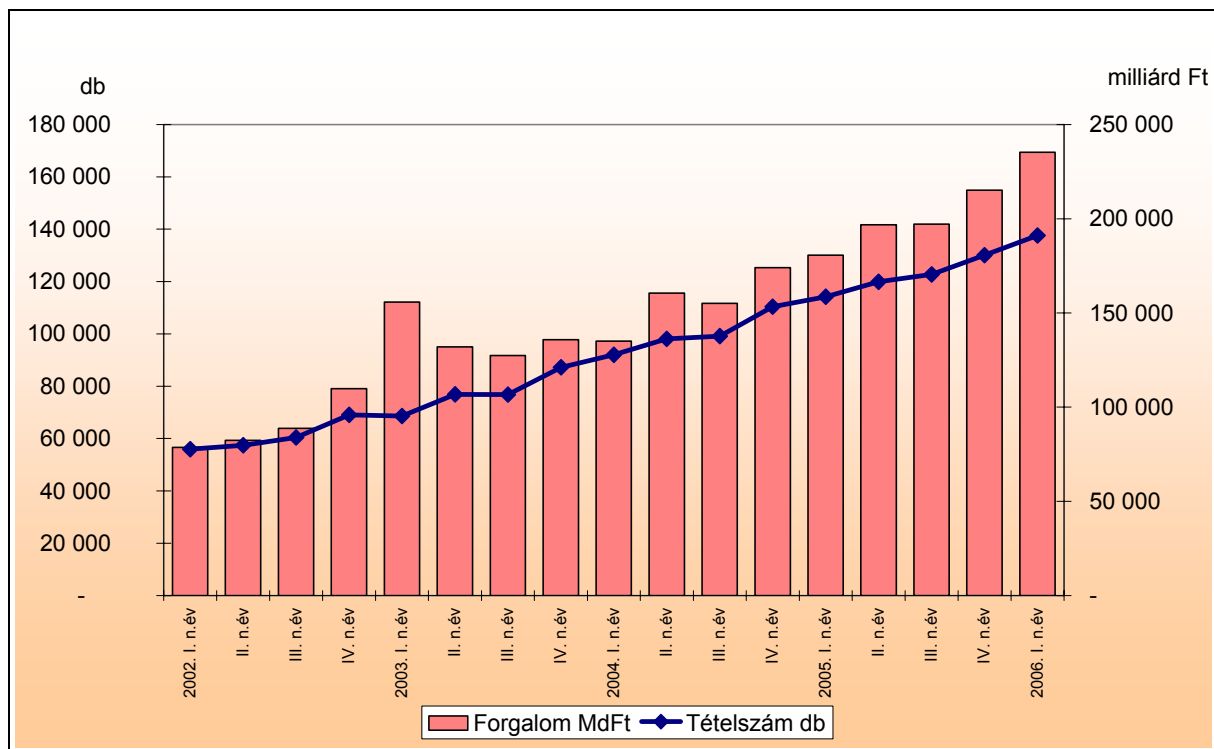
szabályzatokban meghatározott működési feltételek, jogok és kötelezettségek, a nemteljesítési kockázatok kezelésére kialakított eljárások, garancia- és biztosítékrendszerek megfeleljenek az ezirányú nemzetközi ajánlásokban megfogalmazott alapelveknek és követelményeknek (BIS CPSS-IOSCO által 2001 novemberében kiadott „Az értékpapír-elszámolási rendszerekre vonatkozó ajánlások”).

A VIBER-forgalom alakulása

A VIBER-rendszerben 2006 első negyedévében 191,1 ezer db fizetési megbízás kiegyenlítése történt, összesen 169,4 billió (ezermilliárd) Ft értékben. Az előző negyedévhez képest az elszámolt tranzakciók száma 5,8%-kal, míg értéke 9,4%-kal nőtt. Az előző év azonos időszakához mérve a növekedés jelentősebb: a tételszám (2005 I. negyedében 158,6 ezer db) szerinti emelkedés 20,5% volt, a forgalom értéke (130,1 billió Ft) pedig 30,2%-kal volt magasabb. A tárgynegyedévben a havi átlagos forgalmi érték 56,5 billió Ft volt, amely az előző negyedév havi átlagához képest 9,4%-kal nőtt. Az eddigi havi csúcsgazdálkodás 2006. március hónapban volt: 70,6 billió Ft. A tárgynegyedévi havi átlagos tételszám 63,7 ezer db, amely 3,5 ezer db-bal több az előző negyedév havi átlagnál. A forgalom értéke a bank-to-bank, valamint az értékpapír-ügyletek esetében jóval átlag felett nőtt, visszaesés következett be az ügyféltételeknél, valamint jelentősen csökkent a jegybanki betételhelyezés. A tételszámok növekedése leginkább a bank-to-bank megbízásoknál, valamint az FX-ügyletek forint oldali teljesítése típusnál volt a legjellemzőbb.

Az elmúlt négy évre értékben és tételszámban mutatkozó negyedévenkénti fejlődést szemlélteti a következő ábra.

7.ábra: A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként



A tárgynegyedévben a számított *átlagos napi tételszám* 2986 db, ami az előző negyedévre jellemző értékhez képest (2868 db) 4,1%-kal több. A forgalom *napi átlagos értéke* 2648 milliárd forint volt, jelentősen meghaladva az előző negyedév 2459 milliárd Ft/nap értékét.

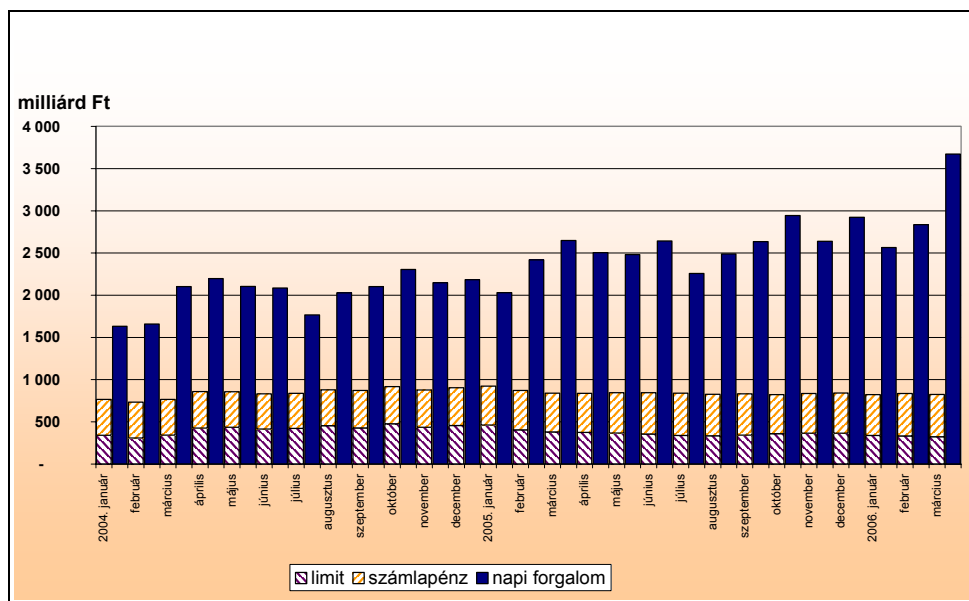
2006 első negyedévében március 16-án számolták el a *legtöbb megbízást* a VIBER-ben: 4931 db tételt, a negyedév napi csúcsforgalma is ugyanazon a napon volt 4863 milliárd forinttal, amelyet a megelőző napi nemzeti ünnep jelentősen befolyásolt.

A vizsgált időszakban a bankok 333,15 milliárd forint napközbeni *átlagos hitelkeretet* képeztek, azaz a számlapénz mellett a likviditás kiegészítésére fedezetként zároltatott értékpapírok összege 2006 első negyedévében 8,7%-kal csökkent az előző

negyedévhez képest. 2005. év azonos időszakához (416,5 milliárd Ft) hasonlítva erőteljes (20%-os) csökkenés következett be. Ezt ellensúlyozta a számlapénzállomány növekedése, így összességében a likviditás állandó szinten maradt, miközben az átlagos napi pénzforgalom (2.648 milliárd Ft) 6,9%-kal (189 milliárd forinttal) nőtt az előző negyedévhez, míg a megelőző év hasonló időszakához képest pedig 27,3%-kal.

A bankrendszer *átlagos napi likviditásának és pénzforgalmának havi alakulását* mutatja a következő grafikon. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 3,65-szeresét teszi ki átlagosan a negyedévet tekintve. (A forgalom és a likviditás aránya az egyes hónapok átlagát számolva 3,11 - 3,39 - 4,45, vagyis az arány hónapról hónapra nőtt).

8. ábra: A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+limit) és a pénzforgalmának összevetése



2005 IV. negyedévében az igénybe vett kumulált napvégi hitel összege (59,4 milliárd Ft) 36,3%-kal csökkent az előző negyedévi (93,3 milliárd Ft) igénybevételhez képest, az előző év azonos időszakát tekintve (512,8 milliárd Ft) a csökkenés 88,4%-os. A tárgynegyedévben a bankok napi fizetési forgalomhoz mért átlagos likviditási helyzete némileg feszítettebb lett. A VIBER-ben a sorban álló összegek értéke 22,4%-kal nőtt, egy banknál előfordult a napvégi fedezetlenség miatti tétel törlése is. Több napon fordult elő technikai hiba miatti hosszabbítás, illetve későbbi keretküldés, de ezek egyike sem okozott fennakadást vagy késést.

Bankközi együttműködés

A Fizetési Rendszer Tanács (FRT) márciusi, idei első rendes ülésén a bizottságok és munkacsoportok vezetői beszámoltak az előző ülés óta témáik kidolgozásában elért haladásról, valamint két új munkacsoport indítására tettek javaslatot.

A „Kézpénznélküli fizetési módok fejlesztése” bizottság különböző munkacsoportjaiban folyó tevékenységek eredményeinek bemutatására került sor. Beszámoltak arról, hogy:

- Folytatódott a hazai csoportos beszedés működési szabályainak revíziója, a fizetési mód leendő páneurópai megfelelőjének (PEDD) tanulmányozása. Előkészületek történtek a fizetési móddal kapcsolatos szabványosítási eljárásra, és a hatósági (maximált) áras szolgáltatások terén a szolgáltatói számlák költségelemeinek explicit, a fogyasztó számára transzparens feltüntetésére.
- A mobil fizetések területén végbemenő technológiai fejlődés részeként egy újabb megoldás jelent meg, egy hazai cég technológia – SIM-kártya - független megoldása, amelynek már megkezdődött a gyakorlati kipróbálása pilotprogram keretében. Ismertetésre került az MNB, mint szabályozó mobil fizetésekkel kapcsolatos állásfoglalása, amely világosan elhatárolta egymástól az Eht. alapján a telekommunikációs cégek által nyújtható mobil fizetési szolgáltatást és a pénzforgalmi jogszabályokban foglalt szolgáltatások nyújtásának lehetőségét, illetve feltételeit. Az MNB értelmezése szerint minden olyan szolgáltatás pénzforgalmi szolgáltatásnak tekintendő, ami az

Eht. adta jogi kereten túlterjeszkedik, függetlenül attól a tényről, hogy az adott szolgáltatás magában foglal-e számlavezetést vagy sem. A döntő az adott szolgáltatás tartalma.

Az FRF „GIRO bizottságának” egyik, az ügyféligényeket felmérő munkacsoportja annak – a kérdőíves módszerrel egyelőre a kereskedelmi banki célcsoport által szolgáltatott információknak és adatoknak – a kiértékelését végezte el, amelynek célja a leendő új bankközi klíringrendszer funkcionális követelményeinek meghatározása. Az állami intézmények, a lakosság és a vállalatok számára összeállított kérdőívekkel kapcsolatos válaszadás, illetőleg értékelés még folyamatban van, feldolgozásuk április végéig készül el. Ezeknek az eredményeknek az ismeretében kerül meghatározásra az új elszámolórendszer funkcionális specifikációja, majd kezdi meg tevékenységét a másik munkacsoport az új elszámolási folyamat kialakítása érdekében.

Két új munkacsoport indításáról is döntött a Tanács:

- A „Készpénz bizottság” keretében fogja megkezdeni tevékenységét az a munkacsoport, amelynek feladata lesz egy, a hazai pénzszállító- és feldolgozó cégeknél esetlegesen bekövetkező válsághelyzet kezelésére alkalmas közös üzletmenet-folytonossági terv kidolgozása.

- A „Kártya bizottság” statisztikai csoportja az EKB és az EU, valamint a hazai bankok igényeire is tekintettel fogja közös munkával átalakítani és kiegészíteni eddigi adatgyűjtését, illetve adatszolgáltatását.

A Tanács meghallgatta és elfogadta a jogi munkacsoport és a hazai EPC képviselő tájékoztatóit:

- A Jogi munkacsoport vezetője – az FRT korábbi határozatának megfelelően – beszámolójában bemutatta a SEPA keretei között meghonosítandó egységes fizetési módokat, kiemelve azok hazai – Magyarország, mint egyelőre az eurozónán kívüli ország pénzforgalmára gyakorolt – jogi vonatkozásait.
- Lázár Ágnes, a hazai bankok képviselője tájékoztatást adott az EPC két utolsó plenáris ülésén született döntéseiről, amelyek közül a legfontosabb, hogy véglegesítésre kerültek a pán-európai átutalásra és beszedésre vonatkozó szabálykönyvek és az egységes kártyahasználatot biztosító szabálykezetek. Ezek már tárgyszerű és kellő alapot szolgáltatnak ahhoz, hogy megalakuljon és megkezdhesse működését a nemzeti SEPA szervezet.

VI. Az MNB statisztikai tevékenysége

A 2006. évben érvényes adatszolgáltatásokat a jegybank a 24/2005. (XII. 12.) MNB-rendeletben és a 2006. évre vonatkozó Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében rendelte el.

A *fizetésimérleg-statisztika* területén a Magyar Nemzeti Bank 2006 I. negyedévében újabb módszertani kiadványt jelentetett meg „Magyarország fizetésimérleg-statisztikái” címmel. A felhasználók széleskörű tájékoztatását célul kitűzve, a kiadvány összefoglalást ad a fizetésimérleg-statisztika és a külfölddel szembeni befektetési pozíció összeállításának nemzetközi módszertanáról és a Magyarországon alkalmazott gyakorlatról. A kiadvány bemutatja a fizetésimérleg-statisztika főbb adatait és az ország külföldi követeléseinek és tartozásainak alakulását 1995-től. A kiadványban szereplő táblázatok egységes, idősoros formában tartalmazzák az éves adatokat.

2006 I. negyedévében a 2008-tól induló új fizetésimérleg-statisztikai adatgyűjtésre

való átállás előkészítéseként elkezdődött a vállalati adatszolgáltatók tájékoztatása, és a kiemelt adatszolgáltató körnek az új kérdőívek tesztelésébe való bevonása.

A *pénzügyiszámlák-statisztika* területén, a felhasználói igények minél teljesebb körű kielégítése érdekében, a Magyar Nemzeti Bank a normál, negyedéves átfutási idejű pénzügyi számla adatainak közzététele mellett megkezdte a vonatkozási időszakot követő másfél hónapos átfutási idővel a háztartások előzetes pénzügyi számláinak összeállítását és publikálását. A korábbi gyakorlathoz képest további változást jelent, hogy az internetes adatközlés mellett szöveges tájékoztató is készül mind az előzetes, mind a normál pénzügyi számlákról. A háztartási szektorról szóló első előzetes adatközlés 2006. február 16-án jelent meg. A későbbiekben az MNB tovább bővíti az előzetes publikációk adatkörét, első lépésben az államháztartás szektorának adataival.